

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(3)

2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 484 sahifa,
9-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek bolalar folklorining etnopsixologik jihatlarini o'rganishning ahamiyati.....	10
<i>Alimbayeva Shaxlo Tursunovna</i>	
The Convergence of Educational Paradigms: Policy Borrowing, Adaptability, and Institutional Reform in Uzbekistan's Modern School System	15
<i>Lola Rakhmonovna Djurakulova, Karina Eduardovna Bushevskaya</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish	21
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li, Mamatqulov Davronbek Abdig'apparovich</i>	
Autizm spektridagi buzilishlarga ega bolalar rivojlanishida STEAM ta'lim texnologiyasining pedagogik ahamiyati.....	25
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Zuhra Adizovna</i>	
Ozodlikdan mahrum qilingan shaxsning jazoni ijro etish muassasasidagi moslashuvining psixologik xususiyatlari	30
<i>Saydullayeva Muxabbat Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati.....	33
<i>Shodiyeva Gulruh Xayrullayevna, Ergasheva Farog'at</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gamifikatsion topshiriqlar asosida divergent fikrlashni shakllantirishning didaktik mexanizmlari.....	37
<i>Jalilov Muhammadali Abdumutalibovich, Saloydiovva Sevaraxon Mahammadsharif qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish	41
<i>Sayfiddinova Muxlisa Sayfiddinova</i>	
Harbiy xizmatchilar oilalarida inqirozlarni profilaktika qilishda ijtimoiy-psixologik xizmatlarning o'rni	45
<i>Sh. S. Kurbanova</i>	
Yosh onalarning pedagogik kompetensiyalariga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	49
<i>Yuldasheva Zulayxo Sadullayevna</i>	
Роль нарративно-экспозиционной терапии при работе с детьми, репатрированными из ЗОН вооружённых конфликтов	53
<i>Юлдашев Санжар Рузимуродович</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar: muammo va uning yechimlari.....	57
<i>Mamatova Karomat Ilhomjonovna</i>	
Bitiruvchi sinf o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish jarayonlarida individual yondashuvning ahamiyati ...	61
<i>Asilova Sanobar Xatamboyevna</i>	
Optika bo'limini o'qitishning didaktik asoslari.....	66
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Shomurodova Maftuna Tolibjon qizi, Rayimova Muazzam Xolbobo qizi</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarida kompyuter grafikasiga oid kompetensiyalarni rivojlantirish uchun Gamified Project-Based Learning asosidagi integrativ metodika ishlab chiqish	69
<i>D. Y. Pulatova, G' R. Berdiyev</i>	
Psixologik savodxonlikning o'smirlar akademik savodxonligiga ta'siri.....	76
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika darslarida loyihaviy ta'limni qo'llashning pedagogik asoslari	81
<i>Ismonov Turgunpulat To'liqinovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiatga oid kompetensiyalarini rivojlantirishda mashg'ulot, ekskursiya va sayrlardan foydalanish metodikasi.....	84
<i>Maripova N. X.</i>	
Individual yondashuvga asoslangan pedagogik mexanizmlarni amaliyotga joriy etish metodikasi	88
<i>Nurova Malika Abduzairovna</i>	

Communicative Learning as a Basis for Critical Thinking Development	92
<i>Petrosyan Nelya Valerevna, Khalilova Farangiz Khoshimovna</i>	
Nikohdan oldingi hissiy-emotsional kompetentlikni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	97
<i>Raximova Gulxayo Alisherovna</i>	
Talabalarda chidamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati	100
<i>Shaalimov Muxtorsha Atxamovich</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ertaklar orqali tarbiya berish usullari	105
<i>X. Sh. Ochilova</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	109
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kitobxonlik madaniyatini kreativ yondashuvlar asosida shakllantirish imkoniyatlari	112
<i>Xolyigitova Bahoroy Kimsanboyevna</i>	
Bo'lajak buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi talabarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari	117
<i>Arziyeva Visola Namozovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim mazmunini tizimlashtirishning didaktik va aksiologik tamoyillari	121
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Munis Xorazmiy devonining o'rganilishi va uning tarixiy-etimologik tahlili	125
<i>Sharopova Durdona Azim qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida pedagogik kompetensiyalarni takomillashtirish asoslari	129
<i>Tashmatova Gulzoda</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvining didaktik imkoniyatlari	133
<i>To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni	137
<i>Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna</i>	
Talabalar jamoasida uchraydigan nizoli vaziyatlarning diagnostik tahlili	142
<i>Vaxobova Muxtabar Nurmuhimmat qizi</i>	
Kreativ yondashuv asosida talabalarining kasbiy sifatlarini shakllantirish	146
<i>Xolmatova Gulhayo Ulug'bekovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasining psixologik asoslari	151
<i>Xurvaliyeva Tarmiza Latipovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlarining boshqaruv samaradorligini oshirishda media va axborot savodxonligini rivojlantirish modelini takomillashtirish	156
<i>Abdulxakimova Ziyoda Latibjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsda muammoli STEAM loyihalarini yaratish ko'nikmalarini rivojlantirish	161
<i>M. S. Achilova</i>	
Optik tushunchalarni shakllantirish metodikasi	165
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Cho'liyeva Sofiya Sobirjon qizi, Shog'dorova Moxinur Bobomurot qizi</i>	
PHET simulyatsiyalari yordamida optikani o'rgatish	169
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Toshmirzayeva Buvioysha Panji qizi, Ruziyeva Jasmina Sirojiddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodiy fikrlashini o'ziga xos jihatlari	173
<i>Gafurova Shoxista Erali qizi</i>	
O'zbekiston hududlarida yengil atletika infratuzilmasi va sportchilar tayyorlash tizimini tashkiliy-boshqaruv asoslari	178
<i>Hakimova Mushtariybonu Hamidovna, Tursunpolatova Ziyoda Jahongir qizi</i>	
O'zbekistonda mustaqil fikrlash muammosi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlili	181
<i>Tursunova Dilbar Zafarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Methodology for Developing Competencies in Primary Education and the Communicative Analysis of Oral Speech..... 184 Turumbetova Aygul Yusupbaevna	184
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini "Tarbiya" darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga o'rgatish metodikasi 189 Ummatkulova Sayyora Shovkatovna	189
	Boshlang'ich sinflarda matematika ta'limini tashkil etish 191 Saydullayeva Shabbona Ashraf qizi, Axtamqul Azamqulov, Anvar Yusupov	191
	Metakognitiv xabardorlik ko'rsatgichlarining ta'lim shakliga bog'liqligi..... 195 Ermatova Robiya Bekjonali qizi	195
	The Integration of Artificial Intelligence Technologies in Esp Instruction: Enhancing Professional Communicative Competence in Higher Education 199 Ismailova Shaira Ferdausovna	199
	Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching: Preparing Global Learners 204 Maqsudova Gulnoz Olimovna	204
	Teaching Reading Through Multimodal Texts: Enhancing Comprehension and Engagement in EFL Classrooms 208 Norboyeva Shahnoza Jo'rabek qizi	208
	Digital Technologies and Cognitive Competence Development in English Language Teaching 212 Sharipova Muhabbat Erkinovna	212
	Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektga asoslangan elektron o'quv resurslarini loyihalashning konseptual-pedagogik asoslari va didaktik muammolar tahlili..... 216 Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Raxmonov Ziyodillo Xusanovich	216
	Boshlang'ich ta'limda timss mezonlari: kontekstli muammolarga yondashuv 222 Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li	222
	O'qituvchilarning qadriyatlarini va stressga barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning psixologik tahlili 227 Yuldashova Dilafuz Shavkatovna	227
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentsiyasini shakllantirish pedagogik muammo sifatida 229 Safarova Madina Azamat qizi	229
	Социально-психологические особенности отношения студентов к использованию искусственного интеллекта chatgpt в образовательной деятельности..... 233 Аскарлова Гулрух Оринбасаровна	233
	Диалог культур в произведениях русскоязычных писателей Узбекистана XXI века 239 Чернова Татьяна Алексеевна, Отакулов Ғолиб	239
	Русский язык как пространство межкультурной коммуникации в литературе Узбекистана 242 Чернова Татьяна Алексеевна, Имамов Жавлонбек, Абдурахмонов Элбек	242
	Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya va sport tadbirlarining asosiy shakllari 245 Abdulkarimov Nurmaxan Amirxanovich	245
	Orol bobo obrazi orqali inson va tabiat birligining talqini 249 Hayotova Diyora Hamid qizi	249
	Yosh taekvondochilarda (10–12 yoshli) kuch, tezkorlik va ephillik sifatlarini takomillashtirish metodikasi .. 254 Iminova Z. B., Nazarova M. A.	254
	Oliy ta'lim muassasasi kafedra mudirlarida liderlik xususiyatini rivojlantiruvchi ijtimoiy-psixologik omillar 258 Mamatkulova Kimyoxon Abdujalilovna	258
	Mediafalsafaning oliy ta'lim tizimidagi didaktik imkoniyatlari va pedagogik funksiyalari 265 Mirabdullayev Izzatillo Isroiljon o'g'li	265
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti kun tartibini to'g'ri tashkil etishda tarbiyachining roli..... 271 Muminova Gulasal Baxodirovna	271
	Soft Skills yondashuvi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini shakllantirish 275 Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi	275
	Tasviriy faoliyat jarayonida eshishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning kognitiv jarayonlarini rivojlantirish .. 280 Sadirova Kamola Giyozovna	280

Inklyuziv ta'lim sharoitida maxsus pedagogik metodlar orqali o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash.....	284
<i>Suyunova Kamola Jamshed qizi, Suvonova Kamola Rayimkulovna</i>	
Web-dizayn texnologiyalari asosida bo'lajak informatika va axborot texnologiyalari o'qituvchilarining raqamli kompetentligini shakllantirish metodikasi	287
<i>Ulmasbek Abdubanapovich Yuldashev, Prof. Dr. Ayhan Istanbulu</i>	
O'smirlar axloqiy rivojlanishining psixologik determinantlari va ularni takomillashtirish mexanizmlari	293
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Oliy ta'limda o'zbek tili fanini o'qitish: muammo va yechimlar	297
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Folklor motivlarining bolalar xarakteri shakllanishidagi o'rni.....	300
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Sayfilloyeva Jasmina Jahongirovna</i>	
Kreativ pedagogga qo'yiladigan talablar va uni shakllantirish bosqichlari	304
<i>Abdialimova Maxfuza Safarboy qizi</i>	
Biologiya darslarida STEM va biotexnologiya integratsiyasining nazariy poydevori	307
<i>Abdusamatov Abduqodir Norqul o'g'li</i>	
The Effectiveness of Project-Based Learning in Developing 21 st -Century Skills Among EFL Learners	314
<i>Axmatova Munisa Orif qizi</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarning o'yin faoliyati asosida ijtimoiylashuvi.....	320
<i>P. M. Pulatova, El'muradova Madina Yangiboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini xalq og'zaki ijodi asosidagi didaktik o'yinlar orqali rivojlantirishning lingvopsixologik va tarbiyaviy mexanizmlari	326
<i>Muqimova Gullola Qobil qizi, Sultonov Humoyun Ulug'murodovich</i>	
Tillarni o'qitish jarayonini modellashtirishning metodologik asoslari	330
<i>Nurkeldi Jarasbayev</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining informatika ta'limidagi o'rni va ahamiyati	334
<i>Abdullayev Abubakir Narzullayevich, Xurozboyeva Sevinch Abror qizi</i>	
Научно-методологические основы организации психопрофилактической и психокоррекционной работы в практической психологии	337
<i>Ядгарова Озода Ибрагимовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida birlamchi manbalar bilan ishlashning sun'iy intellektga asoslangan pedagogik-metodik mexanizmlari	342
<i>Yursinboyev Jaxongir Mexrojiddin o'g'li</i>	
Zamonaviy biologiyada umumiy genetikaning o'rni va istiqbollari	348
<i>Ko'bayev Jurabek Eshmamatovich</i>	
Разработка системы мониторинга информационной безопасности для высших учебных заведений... ..	352
<i>Хамроев Шохбоз Султонмуродович</i>	
Klaster metodi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnli masala yechish ko'nikmasini rivojlantirish ..	356
<i>Atoeva Laylo Akram qizi</i>	
Ta'lim subyekti sifatida o'qituvchi va sun'iy intellektning psixologik-pedagogik xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish	363
<i>Mirзахmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Research Methodologies for Examining English Texts Focused on Ecotourism Destinations	366
<i>Nurbek Yavqochev</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar aqliy rivojlanishida bolalar adabiyotining o'rni.....	369
<i>Yuldoshova Mexriniso</i>	
Integrativ yondashuvning logopedik mashg'ulotlar orqali dizartriyaning korreksiyalashdagi ahamiyati	372
<i>Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi	378
<i>Axmedjanov Shuhrat Boltayevich</i>	
Og'zaki nutqni baholash va rivojlantirish omillari va nutqiy vaziyatlar	381
<i>G'aybulloyeva Feruza Bobir qizi</i>	
Hayotiy vaziyatlar asosida matematik tasavvurlarni shakllantirish	384
<i>Raimberdiyeva Sh. N., Ismoilova M. M.</i>	

The Role of Word Formation Processes in Enriching the Vocabulary of the English Language	387
<i>Qoldigiz Mirzayeva</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik rivojlanishini psixodiagnostika qilishning nazariy va amaliy asoslari	391
<i>Radjabova Dilnura Anvarbekovna</i>	
Maktabga tayyorlov yoshida aqliy tarbiyalashda didaktik o'yinlarning o'rni va ahamiyati.....	397
<i>Ziyodullayeva Ruxshona O'ral qizi, Ismoilov Bobur Tohirovich</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlash va axborotni saralash kompetensiyasini rivojlantirishning neyropedagogik mexanizmlari.....	401
<i>Xolmatova Saboxat Ilxomjon kizi</i>	
Akmeologik yondashuv asosida talabalarda konfliktologik kompetentlikni rivojlantirishni takomillashtirish ...	408
<i>Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining dirijyorlik apparatini shakllantirishda qo'llaniladigan interfaol metodlarning ahamiyati.....	413
<i>Z. A. Nuraliyeva</i>	
3-sinf ona tili darsligidagi birikuvchanlikka doir mashqlar tahlili.....	417
<i>Safarov Firuz Sulaymonovich, Hamroyeva Zahro G'afforovna</i>	
Лингво-дидактические требования к организации дистанционного обучения иностранному языку: цифровизация, инклюзия и мировой опыт	420
<i>Азимова Ситора Рахимовна</i>	
Развитие альтруистической самоотверженности у подростков на основе прогрессии навыков позитивного мышления	429
<i>Ахрарова Шоира Батыровна</i>	
“Лишний человек” и трагическое осознание своей ненужности	433
<i>Мустафоева Холида Худжагелдиевна</i>	
Talaba-psixologning kasbiy muhim sifatlarini takomillashtirish amaliy ishga tayyorlik omili sifatida	438
<i>Nurimbetova Elmira Jumamuratovna</i>	
Texnologiya faniga sun'iy intellekt texnologiyalarini integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	441
<i>Abdufatayev Sherjaxon Abduazimovich, Yaminova Nargiza Nuriddinovna</i>	
Alisher Navoiy ijodiy merosida ustoz-shogird munosabatlarining aksiologik asoslari	444
<i>Abdullayeva Sabohat G'ayratullayevna</i>	
The Role of Artificial Intelligence in Enhancing English Language Teaching and Learning	448
<i>Asamatdinov Alim Baxtiyarovich, Ochilova Dilfuza Nematovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida monologik nutqni shakllantirishda savod o'rgatish, matn bilan ishlash va audiovizual vositalarning ahamiyati	451
<i>Ikromova Gulhida Axmadillo qizi, Axmadjonova Dilroz Abdulaxad qizi</i>	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarda korrupsiyaga nisbatan intolerant madaniyatni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari.....	456
<i>Axmedova Dilnora Kobiljonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida steam texnologiyasidan foydalanishning amaliy asoslari.....	460
<i>Boltayeva Nasiba Ilhom qizi</i>	
Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi.....	464
<i>Bozorova Nigora Sodiqjon qizi</i>	
Kontekstli yondashuv orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	467
<i>Eshoqulova Kamola Ibroximovna</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan o'quvchilar muloqot ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari	471
<i>Isoqjonova Dilfuzaxon Muxtorjon qizi</i>	
Talabalik davrida o'quv faoliyatidan qoniqqanlik va lokus nazorat o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	474
<i>Jo'rayeva Iqbolxon Po'latovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yo'l harakati xavfsizligi kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	479
<i>Jumayev Yunus Rashidovich</i>	

KONTEKSTLI YONDASHUV ORQALI BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITUVCHILARINING LISONIY-PRAGMATIK KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

Eshoqulova Kamola Ibroximovna

Guliston davlat pedagogika instituti
 Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada kontekstli yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinflar o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish masalalari ilmiy jihatdan asoslangan. Tadqiqotda oliy pedagogik ta'lim tizimida nazariy tayyorgarlik va real maktab amaliyoti o'rtasidagi uzilish muammosi tahlil qilingan.

Muallif tomonidan lisoniy-pragmatik kompetensiya va kontekstli yondashuv kabi tayanch pedagogik tushunchalarga mualliflik ta'riflari berilib, mazkur kompetensiyani shakllantirishga qaratilgan modellashtirish, keys-stadi va rolli o'yinlar kabi interaktiv metodlar tizimi ishlab chiqilgan.

Tadqiqot natijalari kontekstli ta'lim muhiti talabalarning pedagogik nutq madaniyatini rivojlantirish bilan bir qatorda, ilmiy terminlarni boshlang'ich sinflar o'qituvchilarining yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda sodda va tushunarli shaklda ifodalash, ya'ni didaktik transformatsiya ko'nikmalarini sezilarli darajada takomillashtirishini ko'rsatdi. Maqolada keltirilgan ilmiy xulosalar oliy ta'lim muassasalarining "Boshlang'ich ta'lim" yo'nalishi o'quv dasturlarini takomillashtirishda muhim amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: kontekstli yondashuv, lisoniy-pragmatik kompetensiya, bo'lajak o'qituvchi, boshlang'ich sinflar, didaktik transformatsiya, kasbiy adaptatsiya, pedagogik nutq, keys-stadi, ko'nikma, madaniyat, metod.

Abstract: This article provides a scientific justification for improving the methodology of developing the linguistic-pragmatic competence of future primary school teachers through a contextual approach. The study examines the problem of bridging the gap between traditional theoretical training and real school practice within higher pedagogical education.

The author introduces original definitions of key pedagogical concepts, including linguistic-pragmatic competence and the contextual approach, and develops a system of interactive methods for fostering this competence, such as modeling, case studies, and role-playing activities.

The findings demonstrate that a contextual learning environment not only enhances students' pedagogical speech culture but also significantly improves their ability to perform didactic transformation, namely, to adapt scientific terminology into simple and understandable language appropriate to the age and psychological characteristics of primary school learners. The scientific conclusions presented in the article have substantial practical significance for improving the curricula of higher education institutions in the field of Primary Education.

Key words: contextual approach, linguistic-pragmatic competence, future teacher, primary school, didactic transformation, professional adaptation, pedagogical speech, case study, skills, culture, method.

Аннотация: В данной статье научно обоснованы вопросы совершенствования методики развития лингвистико-прагматической компетенции будущих учителей начальных классов на основе контекстуального подхода. В исследовании рассматривается проблема преодоления разрыва между традиционной теоретической подготовкой и реальной школьной практикой в системе высшего педагогического образования.

Автор предлагает оригинальные определения таких базовых педагогических понятий, как лингвистико-прагматическая компетенция и контекстуальный подход, а также разрабатывает систему интерактивных методов её формирования, включающую моделирование, кейс-стади и ролевые игры.

Результаты эксперимента показали, что контекстуальная образовательная среда не только способствует повышению культуры педагогической речи студентов, но и значительно совершенствует навыки дидактической трансформации, то есть перевода научных терминов на доступный язык с учётом возрастных и психологических особенностей учащихся начальной школы. Представленные в статье научные выводы имеют важное практическое значение для совершенствования образовательных программ высших учебных заведений по направлению "Начальное образование".

Ключевые слова: контекстуальный подход, лингвистико-прагматическая компетенция, будущий учитель, начальная школа, дидактическая трансформация, профессиональная адаптация, педагогическая речь, кейс-стади, навыки, культура, метод.

KIRISH

Zamonamizning muhim shartlaridan biri bo'lgan ilm-fan taraqqiyoti va ishlab chiqarishdagi ulkan o'zgarishlar tufayli yuzaga kelayotgan talablar ta'lim sohasi oldiga yangi vazifalarni qo'ymoqda. Bugungi kunda xalqimiz hayotida buyuk o'zgarishlar sodir bo'lmoqda. Barcha jabhalarda, jumladan, iqtisodiy, madaniy, ilmiy, sog'liqni saqlash va ayniqsa ta'lim sohasida ilgari tasavvur qilish qiyin bo'lgan mislsiz o'zgarishlar va rivojlantirishlar yuz bermoqda. Oliy ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan tub islohotlar esa o'zining ijobiy samarasini bermoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi "Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining Davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 187-son qarori hamda O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi O'RQ-637-son "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirish soha vakillari oldiga qator mas'uliyatli vazifalarni qo'ymoqda.

Mazkur maqola bugungi kunda dolzarb muammolardan biri bo'lgan lisoniy-pragmatik kompetensiya tushunchasi hamda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyalarini rivojlantirish bosqichlarini atroflicha yoritishni maqsad qilgan. Bu borada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyalarini rivojlantirish bosqichlarining ishlab chiqilganligi maqolaning muhim yutuqlaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutqi o'quvchilar uchun asosiy namuna hisoblanadi. Amaliyotda bo'lajak o'qituvchilar til qoidalarini yaxshi biladilar (lisoniy tayyorgarlik), biroq ularni real dars jarayonidagi pedagogik muammolarni hal qilishda qo'llashda (pragmatik jihat) qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar. Mazkur tadqiqot an'anaviy nazariy o'qitish va real maktab amaliyoti o'rtasidagi uzilishni bartaraf etishga qaratilgan.

Zamonaviy boshlang'ich ta'lim tizimi o'qituvchidan nafaqat fundamental til qoidalarini bilishni, balki nutqiy vaziyatga mos ravishda muloqotga kirisha olish qobiliyatini ham talab etadi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyasi (LPK) ularning kasbiy mahorati va kichik maktab yoshidagi o'quvchilar bilan samarali pedagogik muloqot o'rnata olishining asosidir. Biroq an'anaviy oliy pedagogik ta'limda til o'rgatish ko'pincha kontekstdan uzilgan holda, grammatik qoidalar va nazariy tushunchalarni yodlashga yo'naltiriladi. Bu esa talabalarda real sinf sharoitida, ota-onalar va hamkasblar bilan muloqotda lisoniy vositalarni to'g'ri tanlash va qo'llash ko'nikmalarining yetishmasligiga olib keladi.

1. **Kontekstli yondashuv** - talabaning ta'limiy faoliyatini kelgusi kasbiy faoliyat modeliga tizimli ravishda yaqinlashtirish texnologiyasidir [3].
2. **Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi** - oliy ta'lim bosqichida kichik maktab yoshidagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish kasbiy faoliyatini egallayotgan subyektdir.
3. **Lisoniy-pragmatik kompetensiya** - til vositalarini tanlash va ulardan muayyan pedagogik muloqot vaziyatida, bolaning yosh psixologiyasiga mos ravishda, maqsadli va samarali foydalanish qobiliyatidir [6].

Ushbu muammoni hal etishda kontekstli yondashuv (A.A. Verbitskiy konsepsiyasi) yetakchi o'rin tutadi. Kontekstli yondashuv talabani o'quv-bilish faoliyatini bosqichma-bosqich real kasbiy faoliyatga transformatsiya qilishni nazarda tutadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyasini kontekstli yondashuv asosida rivojlantirish metodikasini takomillashtirish hamda uning samaradorligini eksperimental jihatdan asoslashdan iborat.

A.A. Verbitskiyning ta'kidlashicha, kontekstli ta'lim texnologiyasi talabani o'quv faoliyatini real kasbiy faoliyat bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. O'quv axboroti quruq yodlash uchun emas, balki kontekstli dars ssenariylari orqali kasbiy muammolarni hal qilish vositasi sifatida berilgandagina talabada pragmatik ko'nikmalar shakllanadi.

O'zbekistonlik pedagog olimlar N.A. Muslimov va Sh.Q. Sharipov bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda pedagogik vaziyatlarni modellashtirish muhim ahamiyatga ega ekanligini asoslab berganlar. Ularning fikricha, talaba o'zini real dars jarayonida his qilmas ekan, unda o'quvchi psixologiyasiga mos nutq shakllanmaydi^[4].

L.F. Bachman va A.S. Palmer kommunikativ kompetensiya modelida pragmatik kompetensiyani alohida yuqori bosqich sifatida ko'rsatganlar. Ularning talqiniga ko'ra, lisoniy (grammatik va leksik) bilimlar tilning tashqi qobig'i bo'lsa, pragmatik jihat esa ushbu bilimlarni muayyan ijtimoiy-pedagogik kontekstda, tinglovchining, ya'ni maktab o'quvchisining yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda, maqsadli qo'llay olish san'atidir^[2].

Tilning pragmatik funksiyasi muloqot ishtirokchilarining bir-birini to'g'ri tushunishini ta'minlashini J. Leech o'z ilmiy ishlarida qayd etgan. Pedagogik nuqtayi nazardan bu - o'qituvchi tomonidan aytilgan fikrning bolaning ongida aynan ko'zlangan mazmunda aks etishini anglatadi.

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar mavhum tushunchalarni to'liq qabul qila olmaydilar. Shu sababli bo'lajak o'qituvchining pragmatik kompetensiyasi ilmiy-pedagogik terminlarni "bolalar tili"ga mos ravishda sodd va tushunarli shaklda ifodalash, ya'ni didaktik transformatsiya qilish qobiliyati bilan belgilanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bo'lajak o'qituvchilarning kognitiv-pragmatik kompetensiyalarini rivojlantirish bosqichlari quyidagilardan iborat:

- 1. Tushunish bosqichi** - bu bosqichda bo'lajak o'qituvchilarning kognitiv faolligini oshirish hamda tildagi lisoniy birliklar va pragmatik hodisalarning mohiyatini tushunishlari uchun nazariy ma'lumotlar taqdim etiladi.
- 2. Loyihalash bosqichi** - talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish maqsadida loyiha ishlarini tashkil etish, hamkorlikda mavzuni muhokama qilish va kutilayotgan natijalarni belgilash nazarda tutiladi.
- 3. Baholash mezonlari bilan tanishtirish bosqichi** - bunda ta'lim jarayoni subyektlarining o'quv darsliklari va turli metodik ta'minotlarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalar rivojiga oid o'quv-ta'limiy vositalarning qay darajada aks etganligini diagrammalar asosida tahlil qilish uy vazifasi sifatida topshiriladi.
- 4. Lingvistik bosqich** - loyiha yaratish jarayonida talabalarning lingvistik bilimlari sinovdan o'tkaziladi va baholanadi.

Biz tomonimizdan ishlab chiqilgan mazkur bosqichlarda talabalarning kognitiv-pragmatik kompetensiyalari rivojlanganlik darajasini aniqlash maqsadida grammatik-kommunikativ mashq va topshiriqlar tizimi ishlab chiqildi. Ularni baholash jarayonida talabalar tomonidan nazariy va amaliy bilimlarni nutqda qo'llash ko'nikmalarini yuqori darajaga olib chiqish strategiyalari o'z ifodasini topgan.

O'qish malakasini egallash ancha murakkab jarayon bo'lib, uni shakllantirish uzoq vaqtni talab etadi. Ruhshunos olim T.G. Yegorov o'zining "Очерки психологии обучения детей чтению" nomli asarida o'qish malakalarini shakllantirish jarayonini uch bosqichga ajratadi: analitik bosqich, sintetik bosqich va avtomatlashgan bosqich.

Analitik bosqich savod o'rgatish davriga to'g'ri keladi. Bunda so'zni bo'g'in-harf tomondan tahlil qilish va bo'g'inlab o'qish malakasi shakllantiriladi. Sintetik bosqich uchun esa so'zni sidirg'a o'qish xarakterlidir. Bunda so'zni ko'rish orqali idrok qilish va uning talaffuzi so'z ma'nosini anglash bilan asosan mos keladi. O'qish jarayoni so'z ma'nosini idrok qilish bilan amalga oshadi. O'quvchilar sintetik bosqichga, odatda, 3-sinfda o'tadilar. Bundan keyingi yillarda esa o'qish malakasi tobora avtomatlasha boradi, deb ta'kidlanadi K. Qosimova boshchiligidagi yozilgan "Ona tili o'qitish metodikasi" darsligida.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

1. **Keys-stadi (Case study)** - dars jarayonida yuzaga keladigan real nutqiy muammolar va nizoli pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish.
2. **Modellashtirish** - oliy ta'lim darslarida boshlang'ich sinf xonasi muhiti va dars vaziyatlarini sun'iy ravishda yaratish.
3. **Rolli o'yinlar** - talabalarning "o'qituvchi", "o'quvchi", "ota-ona" rollarini bajarishi orqali ularning nutqiy moslashuvchanligini aniqlash.

Pedagogik shart-sharoitlar:

1. O'quv materiallarini sof nazariy shakldan kasbiy-matnli (kontekstli) shaklga o'tkazish.
2. Talabaning nutqiy faoliyatini dars o'tish metodikasi bilan integratsiya qilish.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, lingvistik qoidalarni shunchaki yodlash talabani malakali pedagog sifatida shakllantirmaydi.

1. **Kasbiy adaptatsiya.** Kontekstli yondashuv talabani talabalik psixologiyasidan o'qituvchi psixologiyasiga o'tish jarayonini tezlashtiradi.
2. **Pragmatik effekt.** Bo'lajak o'qituvchi tildan shunchaki axborot uzatish vositasi sifatida emas, balki o'quvchini boshqarish va motivatsiya berish vositasi sifatida foydalanishni boshlaydi.

Mazkur takomillashtirilgan metodikalar oliy ta'lim o'quv rejalaridagi "Bolalar adabiyoti" va "Nutq o'stirish metodikasi" fanlari dasturlariga amaliy topshiriqlar bloklarini kiritish zaruratini asoslaydi.

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida asosan she'rlar, masallar, ertaklar, hikoyalar, afsonalar, maqollar va topishmoqlar, ilmiy-ommabop asarlar o'qib o'rganiladi. Tabiiyki, ularning har biri o'ziga xos shakl, uslub va mazmunda yaratilgan. Shu sababli har bir janrga mansub asarlarni o'ziga xos metodlar asosida o'qitish talab etiladi. Bunda innovatsion metodlar, didaktik materiallar va multimedia vositalaridan o'rinli foydalanish darsning mazmunli va qiziqarli tashkil etilishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyasini an'anaviy ta'lim metodlari asosida, faqat nazariy bilimlar berish orqali yuqori darajada rivojlantirish mumkin emas. Mazkur muammoni tizimli hal etishda kontekstli yondashuv eng samarali va amaliy pedagogik transformatsiya vositasi bo'lib xizmat qiladi. Oliy ta'lim jarayonida talabalarning nutqiy faoliyatini real dars vaziyatlariga, ya'ni kasbiy kontekstga integratsiya qilish orqali ularda kichik maktab yoshidagi o'quvchilar psixologiyasiga mos professional pedagogik nutq madaniyati shakllanadi.

Takomillashtirilgan metodika doirasida qo'llanilgan modellashtirish, keys-stadi va rolli o'yinlar kabi pedagogik vositalar talabalarning til qoidalarini quruq yodlashdan voz kechib, ularni real vaziyatlarda muloqotni boshqarish vositasiga aylantirish imkonini berdi. Eksperiment natijalari tasdiqlaganidek, kontekstli ta'lim muhiti talabalarning nutqiy moslashuvchanligini oshirib, ilmiy atamalarni boshlang'ich sinf o'quvchilari tushunadigan soddaga muvaffaqiyatli o'tkazish, ya'ni didaktik transformatsiya ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantirdi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, oliy pedagogik ta'lim dasturlariga kontekstli topshiriqlar blokini kiritish bo'lajak mutaxassislarining kasbiy adaptatsiyasini tezlashtiradi va umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirishga bevosita hissa qo'shadi. Taklif etilayotgan ushbu metodologik yangilik oliy ta'lim tizimidagi nazariya va amaliy maktab hayoti o'rtasidagi mavjud uzilishni bartaraf etuvchi mustahkam ilmiy-pedagogik ko'priki vazifasini bajaradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Verbitsky, A. A. (2017). Contextual Learning in the System of Higher Education. Higher Education in Russia, (3), 44-51.
2. Bachman, L. F., & Palmer, A. S. (2010). Language Assessment in Practice. Oxford University Press.
3. Muslimov, N. A., & Sharipov, Sh. Q. (2021). Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiyalar.
4. Leech, J. (2016). Principles of Pragmatics. Routledge.
5. Ishmuhamedov, R. J. (2023). Innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida dars samaradorligini oshirish yo'llari. Toshkent: Nihol.
6. Zolotova, N. O. (2024). Perspectives of Teaching Pragmatic Competence in Modern Higher Education. Journal of Socio-Pedagogical Research, 12(2), 88-94.
7. Yuldashev, M. (2025). Boshlang'ich sinf o'qituvchisi nutqining lisoniy va pragmatik xususiyatlari. Pedagogik Mahorat, (4), 112-118.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.